

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu Jiřího Zemánka, soudce zpravodaje Pavla Rychetského a soudce Vojtěcha Šimíčka mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků řízení ve věci ústavní stížnosti obchodní společnosti **MAFRA, a.s.**, IČ: 45313351, se sídlem Praha 5, Karla Engliše 519/11, zastoupené JUDr. Helenou Chaloupkovou, advokátkou se sídlem Praha 2 – Vinohrady, Na Kozačce 1289/7, proti rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 15. listopadu 2012 č. j. 30 Cdo 1413/2012-111 a rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. května 2011 č. j. 3 Co 218/2010-94, za účasti **Nejvyššího soudu** a **Vrchního soudu v Praze** jako účastníků řízení a **S. O.**, občana Ukrajiny, zastoupeného Mgr. Bc. Michaelem Kisem, advokátem se sídlem v Chomutově, Kostnická 2916/16, jako vedlejšího účastníka řízení, t a k t o:

Ústavní stížnost se zamítá.

O d ů v o d n ě n í:

I.

Vymezení věci

1. Ústavní stížností, jež byla Ústavnímu soudu doručena dne 8. února 2013, navrhla stěžovatelka zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí soudů z důvodu tvrzeného porušení svého práva na svobodu projevu podle čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

2. Stěžovatelka je vydavatelkou celostátního deníku Mladá fronta DNES. Dne 2. února 2010 byl v jeho regionální příloze Severní Čechy, na stranách C1 a C3, uveřejněn článek nazvaný „Případ O. po chybě soudce snad nikdy neskončí“, který informoval o průběhu hlavního líčení v trestní věci vedlejšího účastníka, konaného předchozího dne. V této souvislosti se zabýval i celkovou délkou předmětného soudního řízení, k jehož zahájení došlo podáním obžaloby již v roce 2005, a jejími příčinami jak na straně soudu, tak na straně některých obžalovaných. Součástí článku bylo shrnutí důvodů, pro které bylo proti vedlejšímu účastníkovi a ostatním obžalovaným vedeno trestní řízení.

3. Vedlejší účastník byl v předmětné době společně s dalšími osobami obžalován ze spáchání trestného činu účasti na zločinném spolčení podle § 163a odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a trestného činu kuplířství podle § 204 odst. 1, alinea 1, odst. 3 písm. b) trestního zákona. Podle obžaloby se ho měl dopustit stručně řečeno tím, že se jako člen organizované skupiny podílel jednak na zajišťování naboru žen z Běloruska do České republiky za účelem provozování

prostituce, jednak na organizaci provozování prostituce v různých zařízeních na území města Dubí, z čehož měl mít finanční zisk. Žalobou proti stěžovateli se vedlejší účastník domáhal, aby jí byla uložena povinnost otisknout omluvu za uveřejnění zmíněného článku, a aby mu byla přiznána nemajetková újma ve výši 10 000 Kč. Zásah do svých osobnostních práv spatřoval v tom, že v něm byl opakovaně označen za „kuplíře“ a obviněn z úmyslného protahování řízení. Podle jeho názoru na něj totiž mělo být za situace, kdy jeho trestní věc nebyla pravomocně skončena, pohlíženo jako na nevinného. Jeho námitky směřovaly zejména k formulacím obsaženým v následujících částech článku:

„Po pěti letech měl včera v Teplicích opět začít proces s gangem kuplířů kolem Ukrajince S. O.

(...)

Gang kuplířů, kteří organizovali prostituci v Dubí, začali kriminalisté sledovat na jaře roku 2002. Obchod s „bílým masem“ začal v cestovní kanceláři v Bělorusku, odkud dívky odjížděly s vidinou, že si vydělají jako servírky. Kuplíři jim podle žaloby, jež zazněla u soudu před pěti lety, v Česku zabavili pasy a ty, které odmítly spolupracovat, přinutili k prostituci násilím. Ve sklepě jednoho z nevěstinců měly být neposlušné dívky údajně zavírány, mučeny a znásilňovány.

(...)

Obžalovaní tvrdí, že chtějí se soudem spolupracovat. „Strašně si přeju, aby se soud už konal, ta nejistota je velmi nepříjemná. Cítím se nevinný, proto taky nikam neutíkám, vedu normální život – žiju v Teplicích, mám dvě děti a pracuji ve stavebnictví,“ ujišťuje S. O. Jeho komplikové však dělají všechno proto, aby se uzavření případu co nejvíce protahovalo.

(...)

Je však jasné, že začátek líčení se protáhne a rozsudek je v nedohlednu. A obžalovaní kuplíři si v klidu žijí na svobodě."

Společně s článkem byla uveřejněna i fotografie stěžovatele, pod kterou byl uveden následující text:

„S. O. Podle žaloby hlava gangu kuplířů z Dubí. Sám říká, že si velmi přeje obnovení procesu, aby se prokázala jeho nevinna.“

4. Rozsudkem Městského soudu v Praze (dále též „soud prvního stupně“) ze dne 10. srpna 2010 č. j. 34 C 43/2010-62 byla žaloba vedlejšího účastníka zamítnuta. K jeho odvolání byl ale tento rozsudek posléze změněn rozsudkem Vrchního soudu v Praze (dále též „odvolací soud“) ze dne 31. května 2011 č. j. 3 Co 218/2010-94 tak, že stěžovateli byla uložena povinnost otisknout omluvu vedlejšímu účastníkovi za to, že byl v předmětném článku označen za „kuplíře“ a „člena gangu kuplířů“. Zároveň se měla v člancích periodik, které vydává, zdržet takových formulací, které jakýmkoliv způsobem předjímají rozhodnutí soudu. Ve výroku, kterým byla zamítnuta žaloba vedlejšího účastníka, aby mu stěžovatelka zaplatila za zásah do cti, soukromí a důstojnosti částku 10 000 Kč, byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen. Dovolání

stěžovatelky proti tomuto rozsudku Nejvyšší soud (dále též „dovolací soud“) zamítl rozsudkem ze dne 15. listopadu 2012 č. j. 30 Cdo 1413/2012-111.

5. Odvolací i dovolací soud konstatovaly, že v projednávané věci stojí proti sobě právo na ochranu osobnosti na straně jedné a právo na šíření informací na straně druhé. Stěžovatelka sice měla právo informovat veřejnost o probíhajícím trestním řízení, jí zveřejněné informace ovšem měly být objektivní, přesné, korektní a nezávadějící. Především měla v zájmu objektivitu dodržovat zásadu presumpce nevinny a neuchylovat se k označování vedlejšího účastníka za „kuplíře“, tj. pachatele trestného činu kuplířství, čím ve své podstatě předjímalá výsledek soudního řízení. Místo toho naopak výše uvedenými formulacemi vyjádřila jistotu, že obžalovaní skutečně prostituci organizovali, v důsledku čehož z nich bylo možné usuzovat, že jsou vinni, ač jsou stále na svobodě. Její informování bylo proto zavádějící, přestože z článku jinak vyplývá, že v předmětné trestní věci nebylo pravomocně rozhodnuto a že vedlejší účastník je „pouze“ obžalovaný. Nerespektování presumpce nevinny ve vztahu k vedlejšímu účastníkovi podle jejich názoru zakládalo rozpor s jeho právem na ochranu osobnosti.

II.

Argumentace stěžovatelky

6. Stěžovatelka spatřuje porušení svého základního práva na svobodu projevu podle čl. 17 odst. 1 Listiny, včetně omezení její možnosti informovat o věcech veřejného zájmu, v restriktivním výkladu odvolacího a dovolacího soudu, podle nichž se měla dopustit nepřiměřeného zásahu do ochrany osobnosti vedlejšího účastníka. Zastává názor, že v článku užitě výrazy se nedají vytrhovat z jeho celkového kontextu a souvislostí tohoto případu. O zadržení vedlejšího účastníka, stejně jako o jeho propuštění z vazby, informovala většina celostátních sdělovacích prostředků, přičemž vždy byl uváděn plným jménem. Označení „gang kuplířů“ představovalo pouze novinářskou zkratku, jejíž použití bylo důvodné s ohledem na to, že směřovalo vůči osobám obžalovaným z provozování prostituce, kterého se měli dopustit jako členové organizované skupiny. Nevyplývalo z něj ale, že tyto osoby byly také odsouzeny. Obdobně je nakonec posuzováno zpravodajství o útočnicích v případech znásilnění či jiných trestných činech.

7. Nic nenasvědčuje ani tomu, že by předmětným článkem byla porušena zásada presumpce nevinny. Stěžovatelka netvrdila vinu vedlejšího účastníka, nýbrž k předmětným výrazům vždy připojila slova „podle obžaloby“ nebo „obžalování“. Uvedenou zásadu nelze pojímat tak široce, že by bránila veřejné diskusi na téma, zda určitá osoba je či není skutečně vinna. Stát nemůže chránit osobnost osob, vůči nimž je vedeno trestní řízení, takovým způsobem, který bude znemožňovat jakoukoliv kritiku jeho postupu v trestních kauzách, jakož i diskusi o chování jiných osob. Pokud by bylo zcela zakázáno referovat o trestních případech tak, že by se autor musel zdržet vyjádření jakéhokoliv výrazu, který by mohl naznačovat vinu či nevinu potenciálního pachatele, omezila by se role médií na pouhého zpravodaje, který nijak nemůže ovlivňovat veřejné mínění a přispívat k veřejné diskusi.

8. Podáním ze dne 21. října 2013 doplnila stěžovatelka svou ústavní stížnost o poukaz na některá rozhodnutí zejména Evropského soudu pro lidská práva, která považuje za relevantní pro projednávanou věc.

III.

Shrnutí řízení před Ústavním soudem

9. Ústavní soud si za účelem posouzení ústavní stížnosti vyžádal spis vedený u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 34 C 43/2010 a vyzval účastníky a vedlejšího účastníka řízení k vyjádření se k ústavní stížnosti.

10. Nejvyšší soud se k ústavní stížnosti nevyjádřil. Vrchní soud v Praze ve svém vyjádření ze dne 6. listopadu 2014 plně odkázal na obsah odůvodnění napadeného rozsudku.

11. Vedlejší účastník má za to, že oba napadené rozsudky jasně vymezily meze svobody projevu, které je třeba v demokratické společnosti respektovat. Jak vyplývá z jeho vyjádření ze dne 19. ledna 2015, stěžovatelka sama přiznala, že nevyjadřovala svůj názor na jeho vinu či nevinu, v důsledku čehož se v případě označení vedlejšího účastníka za kuplíře nejednalo o hodnotící soud, nýbrž o skutkové tvrzení. Rovněž nelze souhlasit s tím, že zásada presumpce nevinu by měla mít v případě médií jiný obsah, než je tomu v případě rozhodování soudů, jímž výhradně náleží rozhodovat o vině v případě trestných činů. Každý je povinen rozhodnutí soudu respektovat, přičemž dokud není soudem (pravomocně) vyslovena vina, je třeba na obviněnou či obžalovanou osobu nahlížet jako na nevinou. Formulace užitá v článku byly objektivně způsobily vyvolat ve čtenářích dojem, že vedlejší účastník páchal trestnou činnost a že vyslovení viny by tak mohlo být jen otázkou času. Jeho vyjádření, že je nevinen a že se jednání kladeného mu za vinu nedopustil, naopak nemohlo obsah článku vyvážit, protože k takovému vyjádření již čtenáři přistupují s tím, že (s mírnou nadsázkou) „každý lump se vykrucuje“.

12. Podstatná část vyjádření vedlejšího účastníka se týká omezení plynoucích pro svobodu projevu ze zásady presumpce nevinu. Jakkoliv uznává, že úlohou médií je sledovat činnost všech státních orgánů, soudy nevyjímaje, a podrobovat ji kritice, jsou-li k tomu objektivní důvody, nesouhlasí se způsobem, jakým stěžovatelka vnímá podstatu své činnosti při kontrole činnosti soudu. Naprosto nepřijatelný je její záměr vést před soudním rozhodnutím diskusi, zda je osoba vinna, tedy aby bylo médiím umožněno v rámci novinářské zkratky či názoru uveřejněného v komentáři vyslovit závěr, že osoba, vůči níž je vedeno trestní řízení, by mohla být vinna či měla být odsouzena. Vedení takovéto diskuse před skončením dokazování je bez praktického přínosu, neboť je nutně limitována nedostatkem relevantních informací, a nemůže jím být ospravedlněn závažný zásah do osobnostních práv dotčené osoby. Vedlejší účastník se domnívá, že stěžovatelka nevhodně bagatelizuje vliv, který má na utváření veřejného mínění. Za situace, kdy jej označila za „kuplíře“ nebo „člena gangu kuplířů, resp. kdy prezentuje fakt, že byl propuštěn z vazby, značně negativně, je nevyhnutelné, že přinejmenším část veřejnosti bude vnímat jakýkoliv jiný než odsuzující rozsudek za chybný. Ústavní stížnost navrhuje odmítnout pro zjevnou neopodstatněnost, případně zamítnout.

13. Uvedená vyjádření byla zaslána stěžovatelce, která ve stanovené lhůtě (a ani poté) nevyužila své právo na ně reagovat.

14. Soudcem zpravodajem byla v této věci původně určena soudkyně Dagmar Lastovecká, jejíž funkce zanikla uplynutím dne 29. srpna 2013, kdy skončilo její

funkční období. Následně byl v souladu s rozvrhem práce určen novým soudcem zpravodajem Pavel Rychetský.

15. Ve smyslu § 44 zákona o Ústavním soudu rozhodl Ústavní soud ve věci bez konání ústního jednání, neboť od něj nebylo lze očekávat další objasnění věci.

IV.

Vlastní posouzení

16. Ústavní stížnost je přípustná, byla podána včas a osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny zákonem stanovené formální náležitosti. Ústavní soud však dospěl k závěru, že není důvodná.

IV./a

Ústavněprávní dimenze věci

17. V řízení o ústavních stížnostech [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů] se Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) omezuje na posouzení, zda rozhodnutími orgánů veřejné moci nebo postupem předcházejícím jejich vydání nebyla porušena ústavně zaručená základní práva a svobody.

18. Ústavněprávní dimenze projednávané věci je dána tím, že napadenými rozsudky bylo vyhověno žalobě, kterou se vedlejší účastník podle § 13 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, domáhal po stěžovatelce omluvy za uveřejnění článku v jí vydávaném deníku. Uložení sankce v podobě povinnosti uveřejnit omluvu tak představovalo zásah do její svobody projevu a práva šířit informace podle čl. 17 Listiny a čl. 10 Úmluvy, jež obecné soudy odůvodnily ochranou ústavně zaručeného práva vedlejšího účastníka, konkrétně jeho práva na ochranu osobnosti podle čl. 10 odst. 1 Listiny a čl. 8 Úmluvy. Vzhledem k tomu, že v případě kolize uvedených práv může dostat přednost pouze jedno z nich, je napadeným rozsudkům třeba rozumět tak, že za daných okolností předmětný článek ve znění, v jakém byl uveřejněn, být uveřejněn nesměl. Pakliže se tak stalo, šlo o jednání, které nebylo v souladu se zákonem.

19. Za této situace se Ústavní soud musel vypořádat s otázkou, zda obecné soudy v předmětném řízení dostaly své povinnosti poskytovat ochranu základním právům a svobodám, a to v tom smyslu, zda tím, že v předmětné kolizi daly přednost ochraně osobnostních práv vedlejšího účastníka, neopodstatněně neodepřely ochranu stěžovatelčině svobodě projevu a jejímu právu šířit informace. V tomto rozsahu, který odpovídá stěžovatelkou uplatněným námitkám, bylo lze přistoupit k meritornímu posouzení ústavní stížnosti.

IV./b

Kolize svobody projevu a práva na ochranu osobnosti

20. Svoboda projevu představuje jeden z konstitutivních znaků demokratické pluralitní společnosti, v níž je každému dovoleno vyjadřovat se k věcem veřejným a vynášet o nich hodnotící soudy [nález ze dne 11. listopadu 2005 sp. zn. I. ÚS 453/03 (N 209/39 SbNU 215)]; všechna v tomto nálezu citovaná rozhodnutí Ústavního soudu

jsou veřejně dostupná i na <http://nalus.usoud.cz>]. Její respektování vytváří prostor k tomu, aby se v zásadě jakákoliv otázka mohla stát předmětem veřejné debaty, v jejímž rámci budou prezentovaná tvrzení a názory otevřeny možnosti konfrontace ze strany jejích dalších účastníků. Ve společnosti, která je založena na úctě k druhému, ve které se v mezilidských vztazích cení čestnost a vzájemná důvěra a pro kterou je pravda jednou ze základních hodnot, umožňuje již samotná svobodná výměna názorů nacházet rozumné odpovědi na otázky, které vyvstávají v průběhu jejího vývoje. Zároveň je nezbytným předpokladem toho, aby politická rozhodnutí vycházející z vůle většiny nebyly výsledkem toliko svobodného, ale rovněž informovaného rozhodování. Není přitom podstatné, v jaké míře je ten který projev skutečně schopen přispět k tomuto cíli. Možnost vyjádřit svůj názor, jakkoliv s ním můžeme nesouhlasit nebo mít výhrady k jeho formě, je výrazem práva každého být v této debatě aktivním účastníkem a podílet se tak spolu s ostatními na veřejném životě.

21. Podstatou ústavní garance svobody projevu a práva šířit informace je povinnost státu zdržet se jednání, které by jednotlivci buď znemožňovalo činit určité projevy vůči veřejnosti, nebo by jej naopak za tyto projevy dodatečně sankcionovalo. Tato povinnost se však neuplatní absolutně. Je tomu tak z toho důvodu, že svoboda projevu není v demokratickém právním státě neomezená, nýbrž v některých případech podléhá omezením nezbytným buď k ochraně určitého veřejného zájmu, nebo práv a svobod jiných osob. S tím nakonec úzce souvisí skutečnost, že předmětná svoboda nepůsobí jen ve vztahu k veřejné moci, nýbrž nepřímou (zprostředkovaně) i ve vztahu k jiným osobám. Přesněji řečeno, její uplatňování může představovat zásah do práv jiných osob, ať už půjde o zveřejňování informací o nich, nebo o projevy, kterými se tyto osoby mohou s ohledem na jejich obsah oprávněně cítit dotčeny. V těchto případech, kdy jde o právní vztahy mezi účastníky, kteří jsou si rovni (neboli horizontální právní vztahy), již k ochraně práva nestačí toliko zdržení se určitého jednání. Stát je naopak povinen vytvořit podmínky k tomu, aby se kdokoli, do jehož práv bylo výkonem svobody projevu nepřijatelným způsobem zasazeno, mohl proti tomuto zásahu domáhat efektivním způsobem ochrany. Jedním ze zákonných prostředků, které plní tuto funkci, je právo domáhat se žalobou, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek (srov. § 82 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník; předtím § 13 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník).

22. V dané věci jde o případ kolize dvou základních práv, jejíž řešení v konkrétním případě nemůže spočívat v ničem jiném než v určení, že jedno z nich má přednost. Je třeba zdůraznit, že obecné soudy posuzují skutečnost, zda mohl být uveřejněn určitý text nebo jeho část, zpravidla zpětně v době, kdy již došlo k jeho uveřejnění. Odpověď na otázku, zda mohlo k jeho uveřejnění dojít, a tedy zda svoboda projevu měla v určitém konkrétním případě mít přednost před ochranou osobnostních práv, proto může být pouze ano nebo ne. Jiná možnost je zde vyloučena z povahy věci. Ústavní soud ve své judikatuře aplikuje pro řešení kolize dvou lidských práv nebo lidského práva a ústavně aprobovaného veřejného zájmu standardně test proporcionality (přiměřenosti), jehož smyslem je posouzení přiměřenosti zásahu do základního práva s ohledem na jeho účel. Přípustnost takového zásahu závisí obecně na tom, a) zda k němu došlo na základě zákona a b) za účelem dosažení určitého legitimního (neboli ústavně aprobovaného) cíle, c) zda byl k dosažení tohoto cíle vhodný (způsobilý jej dosáhnout), d) zda byl k jeho dosažení potřebný (tedy zda jej nebylo možné dosáhnout způsobem k tomuto základnímu právu šetrnějším), a nakonec e) zda je za splnění všech těchto podmínek namísto dát přednost dosažení tohoto účelu před základním právem, do něhož má být

zasazeno (proporcionalita v užším smyslu). Protože však v tomto případě spočívá posuzovaný zásah do svobody projevu a práva šířit informace v soudním konstatování protiprávnosti uveřejnění určitého textu a uložení povinnosti se za něj omluvit, lze předmětné posouzení redukovat na jeho poslední krok, jímž je otázka přednosti některého z v kolizi stojících práv. O legitimitě cíle tohoto zásahu, jakož i o jeho vhodnosti a potřebnosti totiž nelze mít pochyb.

23. Úvaha, zda má dostat přednost svoboda projevu nebo základní právo na ochranu osobnosti, závisí na celkovém kontextu každého individuálního případu; z relevantní judikatury Ústavního soudu i Evropského soudu pro lidská práva lze nicméně abstrahovat jistá východiska (typové problémy), na jejichž posouzení musí obecné soudy v těchto případech založit své rozhodnutí (např. náleze ze dne 20. května 2014 sp. zn. IV. ÚS 1511/13). Zejména musí být brána v potaz 1) povaha výroku (tj. zda jde o skutkové tvrzení či hodnotový/hodnotící soud), 2) obsah výroku (např. zda jde o projev „politický“ či „komerční“), 3) forma výroku (zejména nakolik je předmětný výrok expresivní či dokonce vulgární), 4) postavení kritizované osoby (např. zda jde o osobu veřejně činnou či dokonce o osobu aktivní v politickém životě, případně o osobu veřejně známou), 5) zda se výrok (kritika) dotýká soukromé či veřejné sféry této kritizované osoby, 6) chování kritizované osoby (např. zda kritiku sama „vyprovokovala“) či jak se posléze ke kritice postavila), 7) kdo výrok pronáší (např. zda se jedná o novináře, běžného občana, politika apod.), a konečně, 8) kdy tak učiní (tzn. např. jaké měl či mohl mít jeho autor v daný okamžik k dispozici konkrétní údaje, z nichž vycházel, a v jaké situaci tak učinil). Každý z těchto faktorů hraje jistou roli při hledání spravedlivé rovnováhy mezi základními právy stojícími v kolizi, ovšem jejich relevantní váha závisí vždy na jedinečných okolnostech každého případu. Zároveň je třeba zdůraznit, že tento výčet relevantních faktorů není taxativní; z hlediska celkového kontextu věci mohou být ve specifických případech významné i okolnosti, jež nelze do žádné z právě zmíněných kategorií zařadit (podrobně náleze ze dne 3. února 2015 sp. zn. II. ÚS 2051/14, body 25 až 31; srov. též náleze ze dne 14. dubna 2015 sp. zn. II. ÚS 2296/14, bod 20).

24. Ústavněprávní přezkum řešení předmětné kolize ze strany Ústavního soudu se omezuje na posouzení, zda obecné soudy při svém rozhodování nepominuly uvedené relevantní faktory a zda se při jejich hodnocení nedopustily právního výkladu, jemuž by scházelo rozumné odůvodnění. Nezbytným předpokladem toho, aby bylo možné konstatovat porušení ústavně zaručené svobody projevu stěžovatelky, je existence silného (z hlediska naznačených kritérií relevantního) argumentu, který by bylo možné efektivně postavit proti závěrům obecných soudů. Pouhý odlišný názor na správnost jejich rozhodnutí není v tomto ohledu postačující.

IV./c

Omezení svobody projevu plynoucí ze zásady presumpce nevinny

25. Specifikem projednávané věci je skutečnost, že k zásahu do osobnostních práv vedlejšího účastníka mělo dojít nerespektováním presumpce nevinny, protože o něm mělo být informováno jako o pachateli trestné činnosti, ačkoliv jí v době uveřejnění předmětného článku nebyl soudem uznán vinným. Z tohoto důvodu se Ústavní soud musel dále zabývat otázkou, zda a jakým způsobem se tato zásada promítá do výše uvedených východisek řešení předmětné kolize dvou základních práv.

26. Zásada presumpce nevinny je zakotvena přímo v ústavním pořádku. Podle čl. 40 odst. 2 Listiny je každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena. Vyjádření této zásady lze nalézt i v čl. 6 odst. 2 Úmluvy, který stanoví, že každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.

27. Právní význam presumpce nevinny spočívá v první řadě v tom, že z ní orgánům činným v trestním řízení plyne povinnost hledět na toho, proti komu je vedeno trestní řízení, jako na nevinného. Tato jejich povinnost trvá až do skončení tohoto řízení, přičemž k vyvrácení předmětné domněnky může dojít pouze pravomocným odsuzujícím rozsudkem. Jde o jednu z nejvýznamnějších ústavních záruk spravedlivého procesu v trestním řízení, od níž se odvíjí některá další důležitá pravidla, dopadající zejména na proces dokazování, včetně hodnocení důkazů. Zmínit lze např. zásadu *in dubio pro reo*, podle níž musí být obžalovanému vina trestným činem prokázána bez rozumných pochybností [např. náleze ze dne 26. listopadu 2009 sp. zn. III. ÚS 2042/08 (N 247/55 SbNU 377)]. Opominout nicméně nelze ani požadavek, aby orgány činné v trestním řízení postupovaly nestranně, který je nezbytným předpokladem důvěry veřejnosti v jejich rozhodování. V této souvislosti je třeba zdůraznit zejména jejich povinnost objasňovat stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede (§ 2 odst. 5, § 164 odst. 3 trestního řádu), jakož i povinnost soudu vypořádat se v rozsudku nebo usnesení s obhajobou a v jejím rámci navrženými důkazy (§ 125 odst. 1 trestního řádu).

28. Ve výše uvedeném smyslu působí zásada presumpce nevinny jako základní právo výlučně vůči orgánům činným v trestním řízení. Tím se ovšem její právní význam nevyčerpává. Za účelem ochrany práv osob, vůči nimž je vedeno trestní řízení, z ní totiž plynou povinnosti rovněž ve vztahu k ostatním státním orgánům, a nepřímo i ve vztahu k osobám soukromého práva. Jednou z nich je jejich povinnost postupovat při informování o probíhajícím trestním řízení nebo o určitém jednání, které by mohlo naplňovat znaky trestného činu, tak, aby nedošlo k nepřiměřenému zásahu do osobnostních práv osoby, u níž sice vyvstává podezření ze spáchání trestného činu, jež však v tomto ohledu nebyla pravomocným rozsudkem uznána vinnou. Kromě toho se tyto subjekty musí vyvarovat takového postupu, který by mohl ohrozit důvěru v nestrannost rozhodování příslušných orgánů.

29. Zveřejnění informace, že se určitá osoba dopustila trestného činu nebo že v tomto směru existuje důvodné podezření, má bez ohledu na to, zda je učiní státní orgán nebo kdokoliv jiný, vždy potenciál zasáhnout do jejího práva na ochranu osobnosti, a to zejména pokud jde o její právo na osobní čest, dobrou pověst a ochranu jména. Je-li o někom řečeno, že spáchal trestný čin, je tím míněno, že se dopustil protiprávního a společensky škodlivého jednání, které není ze strany většiny společnosti akceptovatelné nebo jí je dokonce považováno za zavrženíhodné. Z tohoto důvodu se takovéto tvrzení může s velkou intenzitou negativně promítnout do všech sfér jeho života, včetně toho, jak je vnímán v okruhu svých nejbližších, tedy ze strany rodiny a přátel, nebo v pracovních či jiných vztazích. Snížení či dokonce ztráta důvěry, které je osoba nařčená ze spáchání trestného činu vystavena, pro ni mohou mít v závislosti na konkrétních okolnostech neodčinitelné následky.

30. Přípuštění uvedeného zásahu do osobnostních práv je v obecné rovině nezbytným předpokladem toho, aby trestná činnost vůbec mohla být odhalována a potrestána. Je tomu tak již z toho důvodu, že rozhodnutí soudu o vině a trestu musí vždy předcházet postup orgánů činných v trestním řízení, v jehož rámci se vytváří subjektivní přesvědčení těchto orgánů o tom, zda došlo k trestnímu jednání a kdo je jeho pachatelem. Dospěje-li přitom státní zastupitelství k závěru, že určitá osoba spáchala trestný čin, přistoupí k podání obžaloby, o níž bude veřejně rozhodováno soudem, a tudíž informace o tom, kdo měl trestný čin spáchat, se nejpozději tímto okamžikem stane veřejnou. Důvodů pro předmětný zásah je nicméně více. Předmětem veřejného zájmu totiž může být bez ohledu na to, zda došlo k podání obžaloby, v podstatě jakýkoliv postup nebo rozhodování orgánů činných v trestním řízení, a to ve všech fázích trestního řízení, stejně jako samotné jednání, pro které je nebo by mělo být trestné řízení vedeno. Tento veřejný zájem může vyplynout z více skutečností, např. s ohledem na závažnost tohoto jednání, jeho důsledky ve vztahu k jiným osobám, možné ohrožení veřejnosti, nebo postavení osoby, která se jej měla dopustit.

31. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny informovat veřejnost o své činnosti, která zase může být zcela legitimně předmětem kritiky veřejnosti, ať už jde o jejich postup nebo rozhodování, včetně rozhodování o vině. Svoboda projevu zde slouží jako prostředek veřejné kontroly činnosti těchto orgánů. Ve vztahu k nezávislosti soudní moci, které náleží s konečnou platností posuzovat otázky viny a trestu, lze dokonce hovořit o určité protiváze [srov. nálezn ze dne 17. července 2007 sp. zn. IV. ÚS 23/05 (N 111/46 SbNU 41), bod 53; též rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. dubna 1995 ve věci stížnosti č. 15974/90 *Prager a Oberschlick proti Rakousku*, bod 34]. Na rozhodování soudů totiž působí v tom směru, aby svá rozhodnutí přesvědčivě odůvodňovaly, a dosáhly tak nejen jejich respektování z důvodu jejich závaznosti, ale rovněž jejich akceptace jako věcně správných a spravedlivých.

32. Zásada presumpce nevinny se v horizontálních právních vztazích, tedy vztazích mezi subjekty v rovném postavení, uplatní jako jeden z ústavně aprobovaných důvodů pro omezení svobody projevu (v tomto smyslu lze interpretovat např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 29. srpna 1997 ve věci stížnosti č. 22714/93 *Worm proti Rakousku*, bod 50; rozsudek ze dne 3. října 2000 ve věci stížnosti č. 34000/96 *Du Roy a Malaurie proti Francii*, bod 34; rozsudek ze dne 19. září 2006 ve věci stížnosti č. 42435/02 *White proti Švédsku*). Jejím účelem je jednak zamezení tomu, aby bylo v důsledku uplatňování svobody projevu zasahováno do příslušného trestního řízení způsobem vyvolávajícím pochybnosti o nestrannosti orgánů činných v trestním řízení, zejména soudů, a nedošlo tak k ohrožení důvěry v rozhodování soudní moci. V tomto širším smyslu působí presumpce nevinny jako jedna ze záruk spravedlivého procesu. Její význam je však třeba spatřovat rovněž v ochraně osobnostních práv osoby, proti které je vedeno trestní řízení (resp. vůči níž existuje podezření, že se dopustila trestného činu). V tomto aspektu je zásada presumpce nevinny obsažena již v čl. 10 odst. 1 Listiny a čl. 8 Úmluvy, přičemž čl. 40 odst. 2 Listiny a čl. 6 odst. 2 Úmluvy představují toliko její bližší specifikaci. Obecně platí, že presumpce nevinny nebrání informování o trestním řízení nebo o okolnostech, které mohou opodstatňovat závěr o tom, že se někdo dopustil trestného činu, plynou z ní ovšem určité meze, pokud jde o způsob, jakým má k takovému projevu dojít [srov. nálezn ze dne 10. července 1997 sp. zn. III. ÚS 359/96 (N 95/8 SbNU 367)].

33. Ochrana osobnosti je s trestním řízením neoddělitelně spojena. Rozhodování o vině má v jeho rámci současně význam pro rozhodování o tom, zda v důsledku trestního stíhání nedošlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv obviněného či obžalovaného. Ze samotného faktu, že je proti někomu vedeno trestní řízení, sice ještě nelze vyvozovat, že se trestného činu skutečně dopustil, to však neznamená, že tato skutečnost nemůže mít významný negativní dopad do jeho soukromé sféry. Na straně druhé nelze přehlédnout, že právě trestní řízení mu současně vytváří procesní rámec k tomu, aby se mohl proti svému obvinění bránit a očistit tak svou pověst a jméno. Pakliže bude dotčená osoba zproštěna obžaloby pravomocným rozsudkem, z něhož bude vyplývat, že se trestný čin nestal nebo že se jej tato osoba nedopustila, pak bude mít pro ni takovéto rozhodnutí význam určité satisfakce vůči veřejnosti, neboť se jím autoritativně konstatuje její nevina nebo alespoň nepodloženost tvrzení o její vině. Tento závěr lze vztáhnout i na jiné rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení, kterým bude z obdobného důvodu trestní stíhání zastaveno. K tomu, aby trestní řízení mohlo reálně plnit i funkci ochrany osobnosti, je ovšem nezbytné, aby byla presumpce neviny ukotvena jako princip sloužící k ochraně osobnostních práv ve výše uvedeném smyslu v povědomí nejen právnické, ale i laické veřejnosti. Zároveň musí být v tomto smyslu reflektována i při informování o trestním řízení, ať už ze strany orgánů činných v trestním řízení [viz § 8 odst. 1 trestního řádu, § 52 a násl. zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)], nebo kohokoliv jiného.

34. Svoboda projevu nemá vést k tomu, aby byl kdokoliv v očích veřejnosti fakticky shledán vinným bez možnosti se efektivně bránit proti obviněním vůči své osobě. V demokratickém právním státě se závěr o vině nesmí odvíjet od veřejného mínění, nýbrž musí být procesně adekvátním způsobem prokázán v trestním řízení. Ve své podstatě nejde o nic jiného, než o elementární úctu k osobě čelící takovému podezření a jejím právům. Informování veřejnosti o trestním řízení, jakož i na ně navazující veřejná diskuse, nesmí být vedeny v tom smyslu, že otázka viny je předem rozhodnuta. To neznamená, že předmětem veřejné diskuse nemůže být přímo otázka viny, tedy zda se určitá osoba svým jednáním dopustila nebo nedopustila trestného činu, a že v tomto směru zásadně nelze veřejně zaujmout jakýkoliv názor. Vždy však musí být zřejmé, že žádný takto prezentovaný názor, byť sebevíce odůvodněný a skutkově podložený, ještě s jistotou neznamená, že se tato osoba trestného činu skutečně dopustila, a že s konečnou platností může o vině rozhodnout jen soud. Není přitom nezbytné, aby tyto skutečnosti byly obsaženy v každém projevu výslovně. Postačí, pokud vyplynou z jeho celkového vyznění či kontextu předmětného projevu.

35. Vyznívá-li určitý projev v tom smyslu, že se někdo dopustil trestného činu, aniž by byl za něj pravomocně odsouzen, míra přípustnosti s tím spojeného zásahu do osobnostních práv jednotlivce – a tím i související meze svobody projevu – se odvíjí v každém individuálním případě od již zmíněných relevantních faktorů (bod 23 tohoto nálezu), na které lze na tomto místě odkázat. I zde tak platí, že osoba veřejně činná musí strpět intenzivnější zásah do svých osobnostních práv, a to i pokud jde o informování veřejnosti o jejím trestním stíhání (srov. např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 8. července 1986 ve věci stížnosti č. 9815/82 *Lingens proti Rakousku*, bod 42, nebo rozsudek ze dne 5. prosince 2002 ve věci stížnosti č. 34896/97 *Craxi proti Itálii*; nepřímou též rozsudek *Du Roy a Malaurie proti Francii*, bod 35). Se stejným důsledkem musí počítat i osoba, která svým vystupováním sama činí otázku své viny

předmětem veřejné diskuse. Jiné kritérium pro rozlišování je zase třeba spatřovat v tom, kdo a jakou formou učinil svůj projev. Např. vysloví-li závěr o vině určité osoby představitel státu, u něhož lze s ohledem na jeho postavení usuzovat znalost relevantních informací o případu a tím i pravdivost jeho sdělení, jeho výrok bude mít mnohem větší potenciál zasáhnout do práv dotčené osoby, než pokud by jej vyslovila osoba, u níž je zjevné, že se jedná pouze o její subjektivní názor založený na veřejně známých informacích [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 453/03; též rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 10. února 1995 ve věci stížnosti č. 15175/89 *Alenet de Ribemont proti Francii*, nebo ze dne 2. června 2009 ve věci stížnosti č. 24528/02 *Borovský proti Slovensku*]. Přísněji bude třeba posuzovat i informace zveřejněné sdělovacími prostředky, tedy prostřednictvím tisku, televize, rozhlasu či internetu, které jsou adresovány široké veřejnosti a u nichž je namísto očekávat, že před jejich zveřejněním došlo k ověření jejich pravdivosti.

36. V rámci úvah, zda zájem na zveřejnění určitého projevu, z něhož by bylo možné usuzovat, že určitá osoba mohla spáchat trestný čin, opodstatňuje zásah do v kolizi stojícího práva na ochranu osobnosti, je třeba přihlídnout i k tomu, zda má povahu hodnotového (hodnotícího) soudu, nebo konstatování faktu. V případě hodnotového soudu nelze zkoumat jeho pravdivost, neboť jde o subjektivní názor toho, kdo projev učinil; postačí, že bude mít alespoň určitý skutkový základ (např. nález sp. zn. I. ÚS 453/03; rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 24. února 1997 ve věci stížnosti č. 19983/92 *De Haes a Gijsejs proti Belgii*, bod 47). Obecně přitom platí, že i nadnesené a přehánějící názory, a to dokonce i názory někoho urážející, jsou-li proneseny ve veřejné či politické debatě, jsou názory zásadně ústavně chráněnými [např. nález ze dne 15. března 2005 sp. zn. I. ÚS 367/03 (N 57/36 SbNU 605), nález ze dne 23. března 2010 sp. zn. I. ÚS 1990/08 (N 63/56 SbNU 711), bod 32, nebo nález ze dne 6. března 2012 sp. zn. I. ÚS 823/11 (N 44/64 SbNU 521), bod 24; též rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 7. prosince 1976 ve věci stížnosti č. 5493/72 *Handyside proti Spojenému království*, bod 49]. Ochrana tomuto projevu by bylo možné odeprít pouze v případě, pokud by zcela postrádal potřebný skutkový základ, nebo pokud by byl učiněn způsobem, který není slučitelný s demokratickými principy, např. z důvodu absence dobré víry ohledně jeho legitimacy (např. nález sp. zn. IV. ÚS 23/05, bod 27, nebo usnesení ze dne 22. října 2007 sp. zn. I. ÚS 805/07), resp. způsobem vybočujícím z mezí v demokratické společnosti obecně uznávaných pravidel slušnosti (nález sp. zn. III. ÚS 359/96).

37. Jestliže výše uvedeným projevem došlo ke konstatování faktu, pak jeho prokázání tím, kdo projev učinil, je třeba považovat za ústavní standard. V této souvislosti je třeba zejména zkoumat, zda ten, kdo tuto (difamující) informaci zveřejnil, prokázal (1) rozumné důvody, na jejichž základě se spoléhal na její pravdivost, (2) že podnikl dostupné kroky k ověření pravdivosti takové informace, a to v míře a intenzitě, v níž bylo ověření informace přístupné a definitivní (včetně případného dotazu u osoby, které se informace týká, jehož stanovisko by v takovém případě mělo být rovněž zveřejněno), a (3) že byl v dobré víře, a tudíž neměl důvod nevěřit, že není pravdivá (bližší nález sp. zn. I. ÚS 453/03; srov. též rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 17. prosince 2004 ve věci stížnosti č. 49017/99 *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku*, bod 78). Jsou-li tyto podmínky splněny, pak ani případná dodatečně zjištěná nepravdivost této informace nebude sama o sobě znamenat nepřípustnost zásahu do práva na ochranu osobnosti.

38. V závěru shrnutí obecných východisek, které Ústavní soud aplikoval při posouzení dané věci, nezbyvá než opětovně zdůraznit, že při posuzování všech výše uvedených relevantních faktorů musí být brán zřetel na citlivost informace ohledně možné viny osoby, vůči níž je vedeno trestní řízení, a z toho plynoucí vážné důsledky do její osobní sféry. Z tohoto důvodu je třeba vždy pečlivě zvažovat, zda při celkovém vyznění nebo kontextu posuzovaného projevu byla respektována presumpce nevinny ve výše uvedeném smyslu. V opačném případě nelze považovat s ním spojený zásah do osobnostních práv za ústavně přípustný.

IV./d

Aplikace uvedených východisek na posouzení dané věci

39. Ústavní soud konstatuje, že účelem předmětného článku bylo informování o průběhu trestního řízení, a v jeho rámci zejména o přetrvávajících průtazích, které měly mít ve významné míře původ i v jednání obžalovaných. Jeho předmětem naopak nebylo hodnocení jejich viny, přičemž v tomto ohledu se článek omezil na shrnutí důvodů, pro které proti nim byla podána obžaloba. Zůstává tak zodpovědět otázku, zda v něm užití označení vedlejšího účastníka jako „kuplíře“ nebo „člena gangu kuplířů“ neposunulo význam článku do roviny, že se v něm jeho vina v podstatě předkládá čtenáři jako nesporný fakt. Pakliže by tomu tak bylo, předmětný článek by při informování o trestním řízení nerespektoval presumpci nevinny, což by opodstatňovalo závěr, že jeho uveřejněním došlo k porušení osobnostních práv vedlejšího účastníka.

40. Nalezení odpovědi na uvedenou otázku bylo úlohou obecných soudů, podle nichž opakovaným označováním obžalovaných jako „kuplířů“ (nebo „gangu kuplířů“), tedy pachatelů trestného činu kuplířství, měla stěžovatelka zkreslit informace o trestním řízení a předjímat rozhodnutí soudu o vině vedlejšího účastníka; tím mělo být celkové vyznění informace vychýleno v jeho neprospěch. Úlohou Ústavního soudu je proto posoudit, zda jejich odpověď adekvátně zohlednila výše uvedené relevantní faktory a zda se při jejich hodnocení nedopustily excesu, v jehož důsledku by tyto závěry jako nerozumné nemohly obstát.

41. Při posuzování předmětného článku bylo třeba vzít v úvahu především specifika běžného periodického tisku. Ten je totiž (na rozdíl od např. odborné literatury) určen pro informování nejširší veřejnosti a s ohledem na rozsah jednotlivých příspěvků a čtenářský zájem musí přistupovat k určitým zjednodušením. Jen stěží lze trvat na naprosté přesnosti skutkových tvrzení a klást tak na novináře ve svých důsledcích nesplnitelné nároky. Zároveň nelze tvrdit, že každé zjednodušení či zkreslení nutně vede k zásahu do osobnostních práv dotčených osob. Podstatné je, aby celkové vyznění určité informace odpovídalo pravdě [srov. náleze ze dne 8. února 2000 sp. zn. I. ÚS 156/99 (N 19/17 SbNU 133)].

42. Ústavní soud dospěl k závěru, že použití slov „kuplíři“ či „gang kuplířů“ zjevně plnilo právě funkci určitého zjednodušení podávané informace. Obecné soudy proto postupovaly správně, pokud uvedená slova neposuzovaly izolovaně, mimo rozhodný kontext, a naopak vzaly v úvahu celkové vyznění předmětného článku, jenž ovšem některé v něm užití formulace skutečně posunuly do roviny, že se v něm s vinou vedlejšího účastníka pracuje jako s hotovou věcí. Tento posun je přitom informacemi o toliko probíhajícím trestním řízení zmírněn jen částečně. To, zda je někdo určitým jednáním vinen a zda byl za toto jednání zároveň odsouzen, jsou totiž dvě odlišné věci.

Z článku je sice patrné, že trestní řízení proti stěžovateli stále neskončilo a že otázku jeho viny bude zatím soud ještě jen posuzovat, v pozadí takto podávaných informací však lze s ohledem na zvolenou novinářskou zkratku nalézt zřetelné konstatování, že vedlejší účastník prostě byl „kuplířem“. Ústavní soud je přesvědčen, že čtenář, který podrobně nezná okolnosti věci, nebo mu nejsou zřejmé uvedené trestněprávní procesní souvislosti, jež by mu umožňovaly učinit závěr o tom, že otázka viny zůstává nadále otevřena, může rozumět sdělení tohoto článku právě výše uvedeným způsobem. Tento závěr se uplatní tím spíše, že s ohledem na zveřejnění článku v rámci zpravodajství celostátního deníku, byť jen v jeho regionální příloze, lze předpokládat, že jeho čtenář bude k označení vedlejšího účastníka za „kuplíře“ přistupovat s velkým stupněm důvěry v jeho pravdivost.

43. Není důvod se domnívat, že použití výše uvedených formulací sledovalo úmysl konstatování viny vedlejšího účastníka, článek však s tímto předpokladem, byť nepřímým, pracuje. Za situace, kdy závěr o vině není formulován jako vyjádření názoru neboli hodnotící soud (k tomu článek s ohledem na svůj účel zjevně nesměřoval), nýbrž jako fakt, je proto nezbytné, aby ten, kdo učinil difamující projev, prokázal, že měl rozumný důvod spoléhat na pravdivost předmětné informace, že si jí v nezbytné míře ověřil a že byl ohledně její pravdivosti v dobré víře. Ke splnění těchto podmínek zde ale v žádném případě dojít nemohlo. Závěr o vině, který se odvíjí výlučně od skutečností zveřejněných v souvislosti s neskončeným trestním řízením, resp. ze samotného faktu, že je toto řízení vedeno, nemůže obstát, neboť ve vztahu k vedlejšímu účastníkovi zcela popírá presumpci jeho nevinu.

44. V projednávané věci jde svým způsobem o mezní případ, kdy se přípustnost zásahu do osobnostních práv v podstatě odvíjí od posouzení zvolené novinářské zkratky, i přesto však Ústavní soud shledává silné důvody pro poskytnutí ochrany právě osobnostním právům vedlejšího účastníka. Je faktem, že v dnešní době je každý z nás aktivním nebo pasivním příjemcem velkého rozsahu informací, které se velmi rychle šíří a které pro nedostatek času často nejsme schopni stejně rychle zpracovat a vyhodnotit. S tím ovšem souvisí velká moc, kterou mají média, když zveřejněním určité informace (zvláště jde-li o trestný čin), byť se posléze ukáže jako nepravdivá, mohou v poměrně krátké době kohokoliv vystavit mediálnímu tlaku či mediálnímu odsouzení, jemuž tato osoba, není-li v tomto směru sama mediálně zdatná, může jen stěží čelit. Následky pro její další osobní i společenský život přitom mohou být fatální. Tento mediální tlak často nepůsobí u ostatních jen pochybnost o tom, zda této osobě mohou dále věřit, nýbrž je – s ohledem na riziko, že se obdobnému tlaku vystaví sami – nutí, aby se od ní distancovali. Uvedenému následku samozřejmě nelze zcela předejít a v určité míře bude s informacemi o trestné činnosti či trestním řízení spojen vždy. To, zda a v jakém rozsahu nastane, však může záviset od toho, jakou formou k tomuto informování dojde. Zvýšenou publicitu je nutné i v tomto smyslu akceptovat v případě osob veřejně činných, které s ní na jedné straně musí počítat, na straně druhé ale mají k dispozici mnohem účinnější prostředky (především prostor v médiích), jak na mediální tlak reagovat a udržet si tak na své straně veřejné mínění. Jiné osoby takovéto prostředky ale zpravidla nemají, a tedy jedinou možností, jak jím může být efektivním způsobem poskytnuta ochrana, zůstává trvání na tom, aby informování o trestním řízení, které je proti nim vedeno, a související veřejná diskuse respektovaly presumpci nevinu. Na tomto požadavku je třeba trvat i v případě vedlejšího účastníka.

45. S ohledem na výše uvedené ústavněprávní hlediska Ústavní soud přisvědčil právním závěrům obecných soudů, které přiznaly ochranu právě osobnostním právům vedlejšího účastníka. Stejně důvody zároveň opodstatňují závěr, že ústavně zaručená svoboda projevu stěžovatelky nebyla uložením povinnosti omluvit se vedlejšímu účastníkovi za uveřejnění předmětného článku porušena.

46. Nad rámec odůvodnění Ústavní soud dodává, že uložení povinnosti omluvy, k němuž došlo napadenými rozhodnutími, se vztahuje výlučně k označení vedlejšího účastníka za „kuplíře“, resp. „hlavu gangu kuplířů“. V žádném ohledu jím naopak není zpochybněna svoboda projevu stěžovatelky, pokud jde o informování o trestním řízení. Stěžovatelka rovněž nijak nevybočila z mezí svobody projevu, jestliže kriticky hodnotila procesní postup obžalovaných v tom smyslu, že se jím snaží oddálit rozhodnutí soudu ve své trestní věci. V tomto ohledu má její kritika nepochybný skutkový základ.

V.
Závěr

47. Ze všech těchto důvodů rozhodl Ústavní soud, že napadenými rozsudky nebyla porušena svoboda projevu stěžovatelky podle čl. 17 odst. 1 Listiny a čl. 10 Úmluvy, pročež mu nezbylo, než její ústavní stížnost podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zamítnout.

P o u č e n í : Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 23. června 2015

Jiří Zemánek
předseda senátu